

Fact Sheet 05/2016

Kvinnor i fredsprocesser: Sveriges medlingsnätverk för kvinnor

Sida 1 (2)

Folke Bernadotteakademien (FBA) har fått i uppdrag att skapa ett medlingsnätverk för kvinnor, i syfte att öka antalet kvinnor i medling och facilitering för att avsluta väpnade konflikter, samt att öka antalet kvinnor från konflikt-drabbade länder som deltar i fredsprocesser.

BAKGRUND

Kvinnors viktiga roll i arbetet för fred har länge förbisetts trots att kvinnor i både stater och i civilsamhället länge arbetat för att bli erkända som fredsaktörer. Samtidigt som medling rönt alltmer uppmärksamhet de senaste 25 åren fortsätter kvinnor att vara en underrepresenterad grupp. Enligt studier över fredsprocesser mellan 1992 och 2011 utgjorde kvinnor bara drygt två procent av chefsmedlarna (UN Women 2012).

Det finns ett växande internationellt stöd för att komma till rätta med obalansen. Redan Pekingsplattformen från 1995 understryker att kvinnors roll i medling ska öka (punkt 144 c). I oktober 2000 erkändes vikten av kvinnors deltagande även i säkerhetsrådsresolution 1325, den första tematiska resolutionen om kvinnor, fred och säkerhet. I resolution 1889 (2008), som ytterligare utvecklar behovet av implementering av resolution 1325, specificeras vikten av kvinnors deltagande, både som medlare på högsta nivå och som del i medlingsteam. När FN:s generalförsamling antog sin första resolution specifikt dedikerad till medling 2011 upprepas samma behov. Texten trycker på vikten av kvinnors fullständiga och effektiva deltagande på alla nivåer, vid alla skeden och i alla aspekter av konfliktförebyggande och konfliktlösning.

15 år efter att resolution 1325 antogs är kvinnors roll som medlare fortfarande mycket begränsad. Faktum är att kvinnors underrepresentation vid förhandlingsbordet är mer markant än i andra offentliga beslutsroller. Det systematiska uteslutandet av kvinnor från fredssamtal får konsekvenser för till vilken grad frågor som rör dem behandlas (Global Study/UN Women 2015). Samtidigt ska inte kvinnor ses och behandlas som en enhetlig grupp, då varken kvinnor eller män utgör homogena grupper.

Studier visar att det finns ett positivt samband mellan inkluderande fredsprocesser och fredsavtals hållbarhet (Thania Paffenholz 2015). Betydelsen av kvinnors och civilsamhällets perspektiv på konfliktshistoriken, de inblandade aktörerna, våldsdynamiken och förutsättningar för hållbar fred är allmänt erkänd. Men med den tidspress som många medlingsprocesser befinner sig i är risken betydande att kvinnors och civilbefolkningens skydd och deltagande blir mer av symbolik än verklighet.

“Kvinnors underrepresentation vid förhandlingsbordet är mer markant än i andra offentliga beslutsroller”

UPPDRAGET UR EN SVENSK POLITISK KONTEXT

Sverige bedriver sedan 2014 en feministisk utrikespolitik. Politiken genomsyrar hela utrikesförvaltningens arbete och syftar till att stärka kvinnors rättigheter, öka kvinnors tillgång till resurser och öka kvinnors representation. Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik (2015) säger att "Sveriges feministiska regering har som mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina samhällen och liv. Detta är en målsättning i sig. Men det är också en förutsättning för att nå regeringens andra övergripande mål, som i utrikespolitiken är fred, säkerhet och hållbar utveckling".

Som en del i den svenska feministiska utrikespolitiken har ett nätverk av svenska kvinnliga medlare skapats. Nätverket bidrar till att uppfylla mål tre i handlingsplanen för feministisk utrikespolitik, som handlar om kvinnors medverkan i att förebygga och lösa konflikter och i att bygga fred efter konflikt. Medlingsnätverket är ett konkret sätt att i praktiken öka kvinnors representation och aktiva deltagande i arbetet för fred och säkerhet. Uppdraget ska ses som en av flera komponenter i Sveriges åtagande att implementera resolution 1325 och efterföljande resolutioner. Regeringen, dess myndigheter och en rad civilsamhällesorganisationer arbetar på olika sätt för att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser, genom bland andra FBA, Sida, Kvinna till Kvinna och Internationella Kvinnoförbundet för Fred and Frihet (IKFF).

Sida 2 (2)

UPPDRAGET FRÅN REGERINGEN TILL FOLKE BERNADOTTEAKADEMIN

FBA har fått ett uppdrag av regeringen (juni 2015) att etablera såväl ett svenskt kvinnligt medlingsnätverk som ett nätverk av kvinnliga medlare och förhandlare från konflikttrabbade länder. Det svenska nätverket ska även ingå i ett nyligen etablerat nordiskt medlingsnätverk för kvinnor, som FBA koordinerar tillsammans med nordiska partners.

Satsningen syftar till att öka antalet kvinnor i medling och facilitering för att avsluta väpnade konflikter, både i formella fredsförhandlingar på högsta nivå och i stödjande eller parallella processer på andra nivåer. En del av uppdraget handlar om den svenska medlingsförmågan, medan en annan del handlar om motsvarande förmåga hos kvinnor i konflikttrabbade länder.

Det saknas inte kvinnor med kompetens att bidra till medling, men det har saknats förutsättningar. På ett internationellt högnivåmöte på Utrikesdepartementet 15-16 december 2015 presenterade utrikesminister Margot Wallström avsikten att göra det svenska nätverket till ett verktyg för att stärka kvinnors medverkan i fredsprocesser. Det ska inte längre vara möjligt att hävda att det inte finns kompetenta kvinnor redo för medlingsuppdrag.

Tidsramen för nätverket är att det inom två år ska kunna användas för att bistå med att öka andelen kvinnor som medlare i fredsförhandlingar. Medlingsnätverket ska bland annat identifiera, skapa kontakt mellan och synliggöra de kvinnliga medlare som finns, samt verka för en ökad andel kvinnor som leder uppdrag att medla i väpnade konflikter, respektive ingår i internationella medlingsteam. Följande strategier kommer att vara viktiga i implementeringen:

- Utbyte och koordinering, med exempelvis relevanta nätverk, aktörer och forskare inom fältet.
- Stöd till andra nationella, regionala och internationella nätverk och aktörer, samt pågående fredsprocesser.
- Profilering och främjande av kvinnors deltagande som medlare.

Sveriges och FBA:s aktiva arbete för att stödja kvinnors deltagande som medlare är ett viktigt bidrag till ökad jämställdhet i fredsprocesser.